

Øjeblikkets skønhed

Anna Sybergs (1870-1914) tilgang til kunsten kan anskues som et 'tilblivelsens rum'; som et sted, hvor et kunstnerisk og æstetisk *nu* bliver til. Denne artikel undersøger, hvordan nuets skønhed – eller øjeblikkets skønhed – kan iagttages både i Anna Sybergs akvareller og i den måde, hun har arbejdet som kunstner.

Resumé

Artiklen handler om billedkunstneren Anna Syberg (1870-1914) og sætter fokus på en forståelse af Anna Sybergs tilgang til kunsten som et 'tilblivelsens rum'; som et sted, hvor et kunstnerisk og æstetisk *nu* bliver til. Artiklen undersøger hvordan *tilblivelse* kan begrebsliggøres igennem analysen af både Anna Sybergs akvareller og i den måde, hun har arbejdet som kunstner. Dette gøres ved dels ved at se nærmere på den modtagelse, hun fik som deltager på datidens kunstscene, dels i analysen af hvorfor og hvordan Anna Syberg arbejdede med blomster og planter som motiv. I analysen fremhæves det, hvordan skitsen kan ses som en væsentlig del af Anna Sybergs måde at eksperimentere med værkets æstetiske udsigelseskraft gennem hele hendes virke.

Artikel

Anna Sybergs (1870-1914) tilgang til kunsten kan anskues som et 'tilblivelsens rum'; som et sted, hvor et kunstnerisk og æstetisk nu bliver til. Denne artikel undersøger, hvordan nuets skønhed – eller øjeblikkets skønhed – kan iagttages både i Anna Sybergs akvareller og i den måde, hun har arbejdet som kunstner.

Noter

---

1. Riget, 4. februar 1912. Anmeldelse af udstillingen på Den Frie i København 3.-14. februar 1912 med Anna Syberg, Olga Meisner-Jensen, Cathrine Svendsen Engel, Alhed Larsen, Christine Swane og Karen Meisner-Jensen.
2. Denne artikel er del af Faaborg Museums forskningsprojekt om Anna Syberg og bygger videre på min introduktionstekst til den ledsagende publikation til den forskningsbaserede særudstilling "Anna Syberg – Øjeblikkets skønhed" på Faaborg Museum (20. juni 2020 – 08. november 2020) i Sofie Olesdatter Bastiansen (red.): *Anna Syberg – Øjeblikkets skønhed*. Faaborg: Faaborg Museum, 2020, s. 7-13.
3. Bastiansen, 2020.
4. Bastiansen, 2020. Dette kom bl.a. til udtryk i udstillingspublikationens tekster og i udstillingens formidling med tematikker som "Vild vitalitet" og "Ufuldendt fuldendthed". Fynbomalerne Fritz Syberg og Johannes Larsen er modsat Anna Syberg blevet fremhævet som del af vitalismens billedverden med deres motiver af bl.a. havet og badende børn. Se bl.a. Erland Porsmose: *Fritz Syberg – Kunsten, naturen og kærligheden*. København: Gyldendal, 2010, s. 164-167.
5. Lise Funder: *Anna Syberg 1870-1914*. Faaborg: Faaborg Museum, 1994/2008.
6. Rune Gade: "Udkast til liv – Om Anna Sybergs akvareller", i Sofie Olesdatter Bastiansen (red.): *Anna Syberg – Øjeblikkets skønhed*. Faaborg: Faaborg Museum, 2020, s. 40. Se endvidere Albert Boime: *The Academy & French Painting in the Nineteenth Century*. Phaidon Press, 1971/ Yale University Press, 1986.
7. Gade, 2020, s. 45.
8. Gade, 2020, s. 45-50.
9. Se bl.a. anmeldelse i Riget, 4. februar 1912 og Nationaltidende, 6. februar 1915, Politiken 7. februar 1915, som også inddrages i analysen i de følgende afsnit.
10. Jyllands-Posten, 31. maj 1898. Anmeldelse af Forårsudstillingen på Charlottenborg.
11. Nationaltidende, 6. februar 1915, Folkets Avis – København, 13. februar 1915.
12. Jyllands-Posten, 18. februar 1912, Jyllands-Posten, 11. juli 1914, Nationaltidende, 6. februar 1915.
13. I forbindelse med mindeudstillingen i 1915, efter Anna Sybergs død, blev hendes værker for første gang præsenteret i en omfattende soloudstilling, hvilket gjorde, at flere anmeldere fik øje for hendes samlede virke, se Folkets Avis – København, 13. februar 1915, Politiken, 2. juli 1915.
14. Min fremhævning. Nationaltidende, 6. februar 1915. Anmeldelse af mindeudstillingen for Anna Syberg i Kunstforeningen i København, 1915. For en nutidig analyse af Anna Sybergs måde at disponere sit motiv, se Gade, 2020, s. 33-52.
15. Egen oversættelse. Citeret efter Heather MacDonald & Mitchell Merling: *Working among flowers – Floral Still-Life Painting in Nineteenth-Century France*. Dallas Museum of Art og Virginia Museum of Fine Arts, 2015, s. xi.

16. Egen oversættelse. Citeret efter MacDonald & Merling, 2015, s. xi.
17. Der blev trykt et hæftet udstillingskatalog: *Udstilling – Olga Jensen, Alhed Larsen, K. Meisner Jensen, Cathrine Svendsen, Christine Swane, Anna Syberg i den frie Udstilling*, 3. februar – 14. februar 1912.
18. Den til Forsendelse med de Kongelige Brevposter privilegerede Berlingske Politiske og Avertissementstidende, Lørdag Aften, 3. februar 1912. Udstillingen bliver generelt fremhævet for at fremvise en særlig ”kvindelighed” både ved selve udstillingen og i kunstnernes motivvalg med overvejende blomster- og interiørbilleder. Se ligeledes anmeldelser i Riget, 4. februar 1912, samt København, 4. februar 1912.
19. København, 4. februar 1912. Se ligeledes Jyllands-Posten, 18. februar 1912.
20. Min fremhævning. Riget, 4. februar 1912.
21. Jyllands-Posten, 18. februar 1912.
22. Nationaltidende, 10. februar 1912.
23. Akvarelmediets særegne egenskaber kan ikke sammenlignes med oliemaleriet. Med olie på lærred er det muligt at bygge billedet op i lag af farver, der efterfølgende kan skræbes af eller overmales. I akvarellen bygges billedet op af laserende lag af vandfarve.
24. Kvinde og Samfundet, ”Efterårsudstillingen”, Årg. 29, 1913, nr. 21.
25. Nationaltidende, 6. februar 1915.
26. Anna Syberg var ansat fra 20. august 1892 indtil 7. april 1894, jf. ”Fortegnelse over Personalet paa Brogetmalerafdelingen 1776-1943 paa Den Kgl. Porcelainsfabrik”, Se ligeledes Funder, 1994/2008, note 12.
27. Brev fra Anna Syberg til Fritz Syberg, 27. august 1893, antagelig sendt fra København. Faaborg Museum, Fritz og Anna Sybergs arkiv, breve fra Anna til Fritz (1891-1894).
28. Anna og Fritz Sybergs liv og livsomstændigheder er bl.a. behandlet i Funder, 1994/2008 og Porsmose, 2010.
29. Brev fra Anna Syberg til Ernst Goldschmidt, 28. marts 1908, antagelig sendt fra Kerteminde. Kerteminde Egns- og Byhistoriske Arkiv.
30. Se fx en række udaterede breve skrevet i 1891 fra Anna til Fritz Syberg, samt brev dateret 27. juli 1892. Fritz og Anna Sybergs arkiv, breve fra Anna til Fritz (1891-1894), Faaborg Museum.
31. Funder, 1994/2008, s. 18-20, 34-35.
32. Fx italesættes Anna Syberg som mor og husmor først og dernæst som kunstner i avisoverskriften: ”Hun fik syv børn, måtte ikke komme på Kunstakademiet og døde som 44-årig: Husmoderen fra Faaborg lod blomsterne vokse vildt på lærredet”, Politiken, 14. juli 2020. I udstillingen ”Blomsten i kunsten”, Arken 2021, indskrives præsentationen af Anna Sybergs værker ligeledes primært i en fortælling om de kvindelige kunstneres historiske vilkår, se Dea Antonsen, ”Natursyn, kvindesyn og menneskesyn”, i Christian Gether, Gry Hedin og Naja Rasmussen (red.): *Blomsten i kunsten*. Ishøj: ARKEN Museum for Moderne Kunst, 2021.

33. Se bl.a. Funder, 1994/2008, s. 46-47, samt breve fra Fritz Syberg til Anna Syberg, 20. marts 1899, 22. marts 1899, 23. marts 1899, 25. marts 1899, Faaborg Museum, Fritz og Anna Sybergs arkiv, breve fra Fritz til Anna i tiden 27/7 1893 til 16/10 1904.
34. Bl.a. i Funder, 1994/2008, s. 34-35, 45. Lise Funder påpeger flere steder det skitseagtige træk i sin gennemgang af Anna Syberg, men det foldes aldrig ud. Funder, 1994/2008, s. 35, 42, 57, 61.
35. Skitsen er her forstået i generisk forstand, men kan karakteriseres i forskellige typer, hvilket bl.a. behandles af Chris Fischer, der gennemgår skitsens betydning i primært den ældre kunst. Se Chris Fischer: *Kunstværkets tilblivelse*. København: Statens Museum for Kunst, 2018. Se ligeledes Boimes kapitel om "The Academic Sketch", s. 79-89, der behandler skitsen i fransk kunst i perioden 1830-1890, Boime, 1971/1986.
36. Se Boime, 1971/1986, s. 79-121.
37. For mere om Anna Sybergs tidlige produktion, se Funder, 1994/2008, s. 18-20.
38. Brev fra Anna Syberg til Martin Arnbak, 7. april 1908, antageligt sendt fra Kerteminde. Det Kongelige Bibliotek, Samling NKS 5067, 4. År 1908.
39. Dele af denne billedanalyse indgår også i introduktionen "Anna Syberg – Øjeblikkets skønhed" i Bastiansen, 2020, s. 7.
40. Norman Bryson: "A Walk for a Walk's Sake", i Cathrine de Zegher (red.): *The Stage of Drawing: Gesture and Act – Selected from the Tate Collection*. London: Tate Publishing and The Drawing Center (New York) 2003 s. 150.
41. Se ligeledes Gade, 2020, s. 44-45.
42. Dette er ligeledes en pointe som kunsthistoriker Mette Houlberg Rung påpeger ved Anna Anchers arbejde med gentagelsen med henvisning til Elisabeth Hellmuth Margulis musikteori. Mette Houlberg Rung: "Forenkling – Skagen som atelier", i Cecilie Høgsbro Østergaard (red.): *Anna Ancher*. København: Statens Museum for Kunst, 2020, s. 78.
43. Dette kunne udfoldes ved at inddrage kunstnere som f.eks. Anna Ancher (1859-1935), der arbejdede med pastellen som medie og selvstændigt kunstværk (se Elisabeth Fabritius: *Anna Anchers pasteller*, København: Forlaget Vandkunsten og Det Kongelige Bibliotek, 2008) eller kunstnerne, der i deres praksis både arbejdede med billedkunst og kunsthåndværk, f. eks. Susette Holten (1863-1937), der foruden maleriet også beskæftigede sig med keramik, og Astrid Holm (1876-1937), der tog fat i tekstilkunsten og spillede en central rolle for etableringen af Væveskolen på Det Kgl. Kunstakademi i 1921. (se bl.a. Hanne Abildgaard, 2019).
44. I nyere kunsthistorisk skrivning er det vitale element bl.a. også blevet fremdraget ved andre kvindelige kunstnere som f. eks. Anna Ancher og Anne Marie Carl Nielsen (1863-1945), se Peter Nørgaard Larsen: "Sansning og guddommelig erfaring", i Cecilie Høgsbro Østergaard (red.): *Anna Ancher*. København: Statens Museum for Kunst, 2020, s. 30-47 og Peter Nørgaard Larsen: "Viljen til liv – Anne Marie Carl-Nielsen og den vitale naturalisme", i Anna Manly og Emilie Boe Bierlich (red.): *Anne Marie Carl-Nielsen*. Ny Carlsberg Glyptotek og Strandberg Publishing, 2021.

Om forfatteren

Sofie Olesdatter Bastiansen

Sofie Olesdatter Bastiansen (f. 1984), cand.mag. i kunsthistorie, Københavns Universitet. Museumsinspektør ved Faaborg Museum siden februar 2019. Bastiansens forskning har bl.a. fokus på den danske kunstscene og kunstmiljø i 1900-tallet. Hun har udgivet en række forskningsbaserede formidlingsartikler og fagfællebedømte artikler, bl.a. om kunstnerforeningen Kvindelige Kunstneres Samfund. Hun har senest stået bag de forskningsbaserede særudstillinger "Kirsten Justesen - Sokkel Stykker / Base & Body" (Faaborg Museum 2019), samt "Anna Syberg - Øjeblikkets skønhed" (Faaborg Museum 2020 og Den Hirschsprungske Samling 2023), som nærværende artikel udspringer af.

- sofie@faaborgmuseum.dk